

Programma Urgenda regiotour Brabant

Dinsdag 23 t/m vrijdag 26 april 2013

Urgenda is de nationale actie-organisatie voor innovatie en duurzaamheid. Onze missie is Nederland sneller duurzaam maken. Dat doen we samen met bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren. Aan de hand van een concreet actieplan, een strategische lange termijn visie én een aantal Urgenda-icoonprojecten, willen we laten zien dat het kán. Dat duurzaamheid niet alleen hard nodig is, maar ook leuk en inspirerend!. Overal in Nederland zoeken we duurzame initiatieven en kijken we waar de kansen of belemmeringen liggen voor opschaling.

Van dinsdag 23 t/m vrijdag 26 april is Urgenda te gast in Noord-Brabant. Op tal van plekken laten we -samen met een heel aantal Noord-Brabantse organisaties - zien wat er allemaal gebeurt op het gebied van duurzaamheid. En wat er eventueel nog meer zou kunnen. Van lokaal en gezond voedsel tot de opkomende energievooperaties. Van biobased economy tot autodelen en een Urgenda College Tour. Van Den Bosch tot aan Bergen op Zoom. Van groot tot klein. Ondernemers, gemeenten, bewoners, studenten: ze komen allemaal aan bod!

We toeren met elektrische, hybride en groengas auto's door de regio. De karavaan bestaat uit het Urgenda-team en bestuur met diverse experts zoals directeur Marjan Minnesma en voorzitter Professor Jan Rotmans, diverse Noord-Brabantse bestuurders, wethouders, ondernemers, maar ook overige geïnteresseerden.

Kijk voor het laatste, volledige programma op www.urgenda.nl. Interesse om een dag mee op stap te gaan of ideeën over een initiatief dat we echt niet mogen missen? Stuur een mailtje aan annelies.bol@urgenda.nl

Van elke tourdag maken we korte filmpjes, te bekijken op YouTube, www.urgenda.nl en de sites van onze partners.

Urgenda werkt voor de organisatie van de regiotour o.a. samen met:

- Provincie Noord-Brabant
- Gemeente Den Bosch
- Gemeente Eindhoven
- Gemeente Tilburg
- Gemeente Helmond
- Bossche Klimaatplein
- Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
- ZLTO
- Arriva
- MVO-013

De laatste versie van het programma van de tour staat op www.urgenda.nl

Programma

Dinsdag 23 april (Den Bosch)

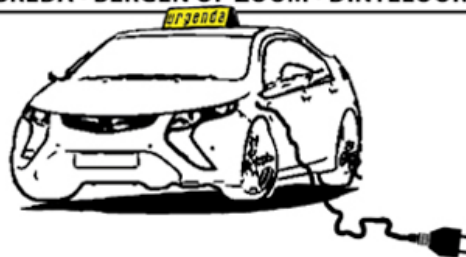
- 19.00 uur **Urgenda Collegetour & Cabaret van Leon van der Zanden**
De meest duurzame architect Thomas Rau is te gast in de Urgenda Collegetour. Dit doen we in het format van het televisieprogramma Collegetour. Ook zal cabaretier Leon van der Zanden aanwezig en gaat hij samen met Marjan Minnesma vragen stellen aan Thomas. De Studenten voor Morgen presenteren kort hun Duurzaamheidsmanifest. Diverse onderwijsinstellingen uit heel Brabant zijn hierbij aanwezig.
Locatie: Avans Hogeschool, Onderwijsboulevard Den Bosch
Graag voor deze avond apart aanmelden door mail te sturen naar marja.cottaar@urgenda.nl

Woensdag 24 april (Den Bosch – Oss – Oisterwijk – Erp - Tilburg)

- 09.00 uur **Elektrische auto's delen op Paleiskwartier Den Bosch**
Op het Paleiskwartier staan 12 elektrische deelauto's en oplaadpalen die door 12 rondom liggende bedrijven worden gebruikt. Wat zijn de ervaringen tot zover? En is dit al een businessmodel dat opgeschaald kan worden?
Locatie: Parkeergarage Paleiskwartier, onderwijsboulevard, Den Bosch
- 09.45 uur **Vertrek met elektrische stadsbus**
De Urgenda Regiotour heeft de grote eer om in de eerste elektrische grote stadsbus van Nederland te rijden die draadloos oplaad en waarbij geen zitplaatsen verloren zijn gegaan. De bus heeft afgelopen tijd als test in de stadsregeling meegereden. Hoe is dit gegaan en kunnen alle steden deze bussen gaan aanschaffen?
Locatie: Parkeergarage Paleiskwartier, onderwijsboulevard, Den Bosch
- 10.00 uur **Bezoek wijk de Muntel & ZOEM**
Diverse enthousiaste inwoners van wijk de Muntel zijn bezig elektrische auto's te delen ism ZOEM. We nemen een kijkje bij de deelauto's en vervolgens stappen 2 inwoners en de initiatiefnemer van ZOEM in de bus om over hun ervaringen te vertellen.
Locatie: Wijk de Muntel, Den Bosch

- 10.30 uur **De Weg van de Toekomst – N329 Oss**
De elektrische bus rijdt verder naar de Weg van de Toekomst in Oss. De wethouder van Oss vertelt meer over oa 'pratende' fietstunnels, zonnepanelen, het glasvezelnet, warmtewinnend asfalt, ledlampjes die files voorkomen en het maken van het ideeënboek met kunstenaars en andere stakeholders.
Locatie: Paalgravenlaan 9, 5342 LR, Oss : naast de N329
- 11.45 uur **Gezondheid en streekproducten met Brabant Zorg (ovb)**
Het programma Beter Eten, Beter Leven is opgezet door Provincie Brabant, ZLTO, Provinciale Raad en Stichting Diverzio. Bij Brabant Zorg horen we hoe gezondheid en streekproducten samen kunnen gaan. Hoe kunnen we dit soort initiatieven versnellen?
Locatie: Zorginstelling Veghel? (volgt)
- 14.00 uur **Vernieuwende veehouderij in Brabant**
Hoe kan Brabant meer ruimte geven aan vernieuwde veehouderij? Die vraag staat centraal. In de marge van de grote gevestigde veehouderijen, zijn de laatste jaren tal van vernieuwende initiatieven ontstaan met veel zorg voor dier, mens en milieu. Kunnen deze koplopers de rest van de sector inspireren? En wat hebben ze nodig om te overleven en op te schalen? Aan de hand van diverse inspirerende voorbeelden buigen we ons over deze vragen.
Locatie: Vair Varkenshuis, Teuwseker 15, 5469 PG Erp
- 16.00 uur **Oisterwijk Model**
Oisterwijk heeft in 2012 honderden evenementen georganiseerd ter ere van 800 jaar stadsrechten. De gemeente had geen grote geldpot en toch was er een krachtige gemeenschap om 2012 bijzonder feestelijk te maken. Hoe organiseer je die beweging van onderop? De Moergestelnaar en cultuuractivist Paul Spapens verteld dat hier zelfs een model voor is ontwikkeld: 'het Oisterwijk Model'.
Locatie: start gemeentehuis, De Lind 44, 5061 HX Oisterwijk
- 19.15 uur **Debatavond *ism Milieucafe en MVO-013***
'Sneller verduurzamen van Brabantse bestaande woningen'
Alle gemeenten in Brabant zijn bezig om particulieren te stimuleren hun bestaande woning te verduurzamen. Iedere gemeente (65 in Noord-Brabant) doet dit op eigen wijze. Kunnen we meer van elkaar leren over de aanpak en als Brabant samen een stevige concrete ambitie neerzetten? Debatsavond met oa wethouders, Professor Jan Rotmans (Urgenda) en de Provincie Noord-Brabant organiseren we een debatavond. Praktijkvoorbeelden van oa Stadlander uit Bergen op Zoom.
Gemeenten, wetenschappers, inwoners en bedrijven zijn van harte uitgenodigd om interessante vraagstukken aan te dragen en een bijdrage te leveren. Laat het ons weten!
'Duurzaamste Wethouder van Brabant'
Onderdeel van de avond is de wedstrijd 'duurzaamste wethouder van Brabant'. 16 Brabantse wethouders durfden de uitdaging aan om thuis zoveel mogelijk energie te besparen in 3 weken tijd. Deelnemende wethouders gaan thuis aan de slag met de Wattcher, een energie monitor, die elk moment toont hoeveel stroom er in huis wordt verbruikt.
Locatie: Urban Oaziz 013, Spoorzone 013, NS-plein 65, gebouw 82/84, 5014 DC Tilburg
- 21.00 uur **Einde eerste tourdag**

Donderdag 25 april

(Helmond - Eindhoven)

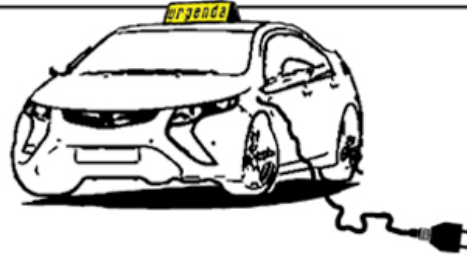
- 10.00 uur **Bezoek High Tech Automotive Campus**
De automotive campus richt zich onder meer op Smart Mobility en Future Powertrain waarbij doorstromen en verminderen van CO2 uitstoot centraal staat. Tijdens dit bezoek aan de campus zullen we een kijkje nemen bij testcentrum Ditcem (ovb). Diverse partijen (van TNO, tomtom tot gemeenten) werken hiervoor samen om intelligente verkeerssystemen beter op elkaar te laten aansluiten. Hiervoor zijn oa testpaaltjes met 49 camera's geplaatst op de weg van Eindhoven naar Helmond.
Locatie: Steenovenweg 1, 5708 HN Helmond
- 11.30 uur **Lunch en bezoek TUE - Mr Electric en eerste gezinsauto op zonne-energie**
De regio Eindhoven is het technologische hart van Nederland, ook wel Brainport genoemd. Brainport is een broedplaats voor innovatie en de thuisbasis voor bedrijven en kennis- en researchinstellingen van wereldklasse. De technische Universiteit laat tijdens ons bezoek professor Maarten Steinbuch, oftewel 'mr Electric', vertellen over onze toekomst. Daarnaast vertellen studenten van het Solar Team Eindhoven over hun ontwerp van de eerste personenwagen op zonne-energie. Hiermee nemen ze in oktober deel aan de Solar Challenge in Australië.
Locatie: Den Dolech 2 5612 AZ Eindhoven
- 13.00 uur **Watermolen bezoek (ovb)**
Locatie: De Spoordonkse Watermolen, Spoordonkseweg 130, 5688 KE Oirschot
- 15.00 uur **S-mobility op Strijp S**
De mobiliteitsontwikkeling binnen de gebiedsontwikkeling Strijp-S streeft naar: goede bereikbaarheid Strijp-S, alternatieve vervoersmiddelen voor auto, centrale gebiedsparkeeroplossingen en bovengrondse parkeeroplossingen.
Locatie: Torenallee 20, Strijp S, Eindhoven
- 15.20 uur **Officiële Lancering van de App van S-mobility**
Met bovenstaande gedachte is de afgelopen tijd ook een app ontwikkeld die nu gelanceerd wordt! De SeatZ Network app zal worden onthuld door Wethouder Joost Helms en Marjan Minnesma (directeur Urgenda).
Locatie: Torenallee 20, Strijp S, Eindhoven
- 15.40 uur **Debat over (auto)delen, openbaar vervoer, verleiden en opschalen**
Olv Vincent Evers met oa Prof. dr. Beate Volker (Sociologie UU), Prof. Jan Rotmans (Transitie EUR), Prof. van TUE, Paul Bloemen (Strijp S), Geert Kloppenburg (Urgenda), George Jansen (Seatz), Paleiskwartier, ZOEM en Provincie Noord-Brabant. Zowel deze ochtend als gisteren zijn er in de tour diverse mooie mobiliteits- en deelprojecten bezocht. Ook het OV-manifest laten we zien. Met deze inzichten organiseren we een inhoudelijke sessie over Openbaar Vervoer en 'delen'.
- 15.45 uur **Deel 1 Bewustwording en Verleiden**
Hoe kunnen we 'de massa' aan laten haken laten mee doen in deelprojecten?
- 16.25 uur **Deel 2 Concrete opschaling Mobiliteit & Delen in Brabant**
Zijn Mobility S en het Paleiskwartier businessmodellen die we kunnen opschalen?
Locatie: Torenallee 20, Strijp S, Eindhoven

17.00 uur **Feestelijke Borrel met ....**
Locatie: Torenallee 20, Strijp S, Eindhoven

DEN BOSCH • TILBURG • OISTERWIJK • HELMOND • BREDA • BERGEN OP ZOOM • DINTELOORD

Vrijdag 26 april

(Breda - Bergen op Zoom - Dinteloord)

Graag paspoort of identiteitskaart meenemen!

- 08.30 uur **Ontbijt in het Groene Woud**
Het nationaal landschap het groene woud bestaat uit diverse gemeenten die o.a. een biomassaplein hebben neergezet, maar waar ook energiecoöperaties in oprichting zijn. Tijdens het ontbijt horen we hoe natuur en economie samen kunnen gaan.
Locatie: Groene Woud, Streekpark Klein Oisterwijk, Oirschotsebaan 8a 5062 TE Oisterwijk
- 10.00 uur **Aftrap BRES - energiecoöperaties schieten uit de grond in Brabant**
Al meer dan 60 energiecoöperaties zijn in Brabant opgericht of in oprichting. Een mooi voorbeeld hiervan is BRES (energiecoöperatie Breda). Zij trapt hun coöperatie af met een windmolendeelproject in Kroeten.
Locatie: Wijk Kroeten, Breda (volgt meer)
- 10.45 uur **Breda Duursaam & het eetbare landgoed**
Breda Duursaam is opgericht door bevlogen mensen uit Breda. Tijdens dit bezoek nemen we een kijkje in de moestuin Wolfslaar waarbij het 'eetbare landgoed' centraal staat. Wie kan Olga Kroes helpen met haar business-case?
Locatie: Wolfslaardreef 100, Breda
- 12.00 uur **Green Chemistry Campus**
De innovatie in Brabant is goed zichtbaar in deze biobased campus van Bergen op Zoom. Hier worden diverse bedrijven innovaties voor ons: van dashboards van auberginestengels tot schoonmaakmiddelen van sinaasappelschillen en van vogelhuisjes van maaiafval tot duurzaam geverfde mode.
Locatie: Sabic, Campus plasticlaan 1, Bergen op Zoom
LET OP: alleen toegang met paspoort of identiteitskaart mee!!
- 14.30 uur **Suikerfabriek en TOM: Agro & Food Cluster Nieuwprinsenland**
De suikerfabriek, bedrijven uit de agro- en voedingsmiddelen industrie en glastuinbouw samen wisselen (rest)stromen uit op o.a. het gebied van water, biomassa en energie. Initiatiefnemers Suiker Unie en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM) nemen u mee in de uitdagingen die hierbij komen kijken. Kijk ook alvast op www.nieuwprinsenland.nl
Locatie: Noordzeedijk 113 4671 TL Dinteloord
- 16.00 uur **Einde regiotour**

Meer informatie & aanmelding

Tijden en activiteiten van dit programma kunnen nog wijzigen. Kijk voor de meest recente versie van het programma op www.urgenda.nl/regiotour. Voor meer informatie of aanmelden neem contact op met Annelies Bol, annelies.bol@urgenda.nl of **06-41252087**.